

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 2-30-39
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta št. 18.
CENA: posamezna številka L 25. — Naročnina:
mesečno L 100, letno L 1.200. — Za izvoznike:
mesečno L 170, letno L 2.000. — Poštni čekovni
računi: Trst št. 11-7223, Gorica št. 9-18127

Leto VI. - Štev. 12

Trst - Gorica 21. marca 1952

Izhaja vsak petek

Razpihovanje ognja

20. marec in z njim četrti oblet nica nesrečne tristranske izjave je za nami. Kako naj se čudimo Italijanom, da so prišli na misel, da bi to obletnico praznovali kot svoj uspeh? In kako naj si zamišljamo ta uspeha brez sodelovanja tržaške kapitolske trojice, ki jo tvorijo in predstavljajo Palutan, Santin in Bartoli? Kako naj bi se v tem orkestru ne jantjal tudi piškavi glas Enza Grazzinija, strokovnjaka za vprašanja južne Tirolske in našega Primorja?

Pričakovati je bilo torej treba nove italijanske ofenzive, čije smeri so dovolj jasne. Ekonomsko-politična agencija iz Rima je že zopet, vrgla v svet domnevo, po kateri bi morale biti tržaške volitve istočasno z italijanskimi, in o tej priliki naj bi tudi za Trst veljal zakon o vezanih listah. To naj bi — kot pravi »Corriere della Sera« od petka 14. t. m. — pomenilo »utrditev italijanskega stališča in italijanske Trstae«.

Tako tolmačenje stvari ima za nas značaj dragocenskega priznanja. Ni toliko važno, če bodo tržaške občinske volitve 25. maja ali šele junija. Važno pa je, da se morajo te tržaške občinske volitve po vztrajnem italijanskem prizadevanju izvršiti šele potem, ko bi sprejeli in izvršili obsežne predhodne ukrepe. V prvi vrsti je tržaškimi volivcem treba zabičati v glavo, da sta Trst in Italija eno in isto in da bi zatorej glasovanje proti Italiji pomenilo toliko kot izdajo nad domovino, torej dalo povoda za osebnostne represalije proti vsem onim, ki bi izdajo zagrešili, in mi vemo, da v anarhističnem uradu obstojajo seznanjeni vseh oseb, a ki niso zadostile svojim vojaškim obvezam. Priprave za volitve so povezane torej s prikrito pretno bodočih preganjanj.

Temu se pridružuje zahteva po vezanih listah. Ta zahteva gre očitno za tem, da bi ustvarili edinstveno fronto italijanskega iredentističnega nacionalizma.

Zato bi v primeru, da bi bila zavezniška oblastva tako nalivna, kakor bi Italijani hoteli, morali se vprašati, če bi taka povezava list pomenila zares utrditev italijanstva Trsta. Utrditi se more namreč samo tisto, kar obstoja. Ali tukaj vidimo, da v ta obdobja sami Italijani ne verjamejo, kajti čemu bi se sicer tako bali tržaških volitev, da jih odlagajo vsake tri mesece in da jih povezujejo na izvestna »namustva«, ki naj bi — kot pravijo — »utrdila italijanstvo Trsta, ki pa naj bi v bistvu dokazovala obstoj nekega italijanstva, ki ga v stvari ni«.

Da bi bila zavezniška oblastva tako prostodušna, kot bi italijanski nacionalisti želeli, pač ni verjetno. Saj niso zastojni tukaj v Trstu že skoro sedem let! Niti so generala Wintertonu, čeprav ni še dolgo tukaj, mogli uti globlji razlogi ključev na pomoč iredentističnih pačkov. Da so stvari res take, nam ne nudi merila le poslednji Titov predlog, ampak tudi in še posebno način, kako je bil ta predlog sprejet v mednarodnem tisku. Titov predlog je pomenil precejšen povratek na osnovno mednarodno pogodbo in s tem postavitev tržaškega vprašanja na njegovo najvišje stopnjo podlago. Ali ta predlog pomeni morda še več, če upoštevamo, da v današnjem mednarodnem položaju tudi Tito ne izvrši ničesar brez dogovora in da se je bil Veliki mudil najprej dalje časa v Washingtonu in je šele nato odšel v Rim ter da je ameriški tisk Titov predlog pozdravil kot konstruktivno delo. Francoski tisk je šel pa še korak dalje in je dal razumeti, da sovražno stališče italijanskega tiska še dolgo ne pomeni, da bi bilo italijansko javno mnenje proti tržaški neodvisnosti. Nasprotno sodi »Le Monde« in »Figaro«: mnogo je Italijanov, ki smatrajo Trst za obremenitveno obvezo na rovaš nacionalističnemu molohu, zaradi česar bi bilo dokaj prikladnejše, otre ssi se te obveze.

In končno ne smemo pozabiti, da bi priključitev Trsta k Italiji sama še otežila sklenitev mirovne pogodbe z Avstrijo in da taka otežitev posebno sedaj ne more biti v namerah zahodnih zaveznikov, ki — tu di ču bi že iz naravnost nerazumljive udobnosti Trst hoteli dati Italiji — ne morejo biti več gluh in slepi glede na nevarne reperku je, ki bi jih tak ukrep mogel iz zvati za politično ureditev nove Evrope.

Zato je dokaj verjetno, da bi italijanska nacionalistična onja tu di tokrat ostala brez uspeha. Zopet je aktualna pesem »lasé pur che i canti e i suba, ali topot proti italijanstvu Albanca Dominika Rossetti-Skanderjal«.

Za mirovnimi golobi nevtralnostni noji

Zahodni narodi so se končno zdramili in časi kremeljskih mlrovnih limanic so za nami

Svetovna javno mnenje, ki se mesece in mesece obdružuje potpežljivost zastopnikov Združenih narodov pri pogajanjih za premirje v Pan-Mun-Jonu, je sprejelo predlog severnokorejskih in kitajskih komunistov — naj bi Sovjetska zveza nevturalna velesila sodelovala pri nadzorstvu pogojev o premirju — s precejšnjo porcijo ironije. To bi po zdravi razsodnosti ljudi z zahodno miselnostjo pomenilo prav toliko, kakor postaviti kozla za varuha zeljnika. Vsiljevanje najnovejših sovjetske taktične maske, »nevtralnosti«, prav v vprašanje korejske vojne, izgleda na prvi pogled v resnici precej zabavno, mogoče tudi zato, ker je predlog padel v predpustnem času. In vendar leži v tej najnovejši kremeljski igri prikrit, zato pa do podrobnosti izdelan načrt, po načelu zakrinkavanja laži z navidezno resnico. Ta kremeljska pretkanjenost spada v vrsto taktične prevarantske politike Moskve, ki se tako živo uveljavlja tu di med zahodnimi partijskimi služkarji, da zavzema tri četrtine vse aktivnosti komunističnih partij. Ze pred časom se je Stalin samega sebe krstil za »vrhovnega zaščitnika miru«, sedaj je napočil čas nove prekrstitve. Bržkone bodo že v prihodnjih tednih partijski služkarji zamenjali »mirovne golobčke«, ki so svojo vlogo odigrali, z »nevtralnostnimi noji«. Nič bi namreč ne bilo lepšega za kremeljsko napadalno strategijo kot uvedba politike ptiča noja na vsem prednostnem prostoru morebitnega bodočega sovjetskega vpada proti Zahodu.

Preobrazanje skozi stoletja zasidranih pojmov »njihovo točno nasprotje je priljubljena igra Kremelja. Tako so moskovski duhovni alhimisti preobrazili boljševizem v napredno ljudsko demokracijo, iz je v neomejeno gospodovalnost izbrane manjšine nad ogromno ljudsko večino. S to kominformistično modrostjo je še vedno soglasen tudi Tito s svojo zadnjo trditvijo, da v njegovi državi 500.000 komunistov, odloča o življenju in smrti 17 milijonov Jugoslovancev in da je njegova diktatura v korist ljudstva, španska pa da je vse nekaj drugega. Posebno izvirna ni ta razlaga in močno diši po podobnih zatrjevanjih pok. Hitlerja in Mussolinija.

Kar je doslej skozi stoletja veljalo za nasilje, brutalno nasilje, je našlo v Stalinovem slovarju idealno prispodobo svobode, in tudi to tolmačenje ima v Titu gorečega zagovornika. Pokopališki mir, ki ga je boljševizem prinesel velikemu delu sveta in ki bi ga rad vsilil tu di ostalemu svetu, naj bi veljal kot resnični mir. Medtem pa se je beseda »mir« v boljševskem propagandnem mlinu že povsem izrabila, zato je Kremelj iznašel nadomestek — ne mir — pač pa nevtralnost. Mirovna ofenziva Kremelju ni obrodila zaželenih sadov in boljševizemsku valju ni navrgla novih imperialističnih pridobitev.

Zavojevalna velesila, ki pozna eno samo geslo: »Ali si z nami ali si proti nam?«, sila, ki na eni strani z bičem naganja sopotnike na svoj partijski voz in ki na drugi strani neizprosno in z vsemi sredstvi trebi svoje nasprotnike, prav ta sila danes poveljuje nevtralnosti, to je sredino, kot vzor in kajipot svetovne politike. To ni več ironija, to je dovršeni cinizem azijskega kova ali pa izredno bedasto podcenjevanje razsodnosti večine zemeljskih prebivalcev.

V Italiji razglasa moskovski priganjač Palmiro Togliatti že nekaj časa sem blagoslove nove nevtralnosti. Protizavezniška, atlantski pogodbi povsem tuja politika, tako pravi Togliatti, bi Apeninski polotok pripeljala v mirno zatišje in bi Italiji zajamčila večni mir. Verjetno bo tudi pariška kominformistična ekspozičura že v kratkem pogre la isto modrost po naročilu Moskve. Značilno je vsekakor najnovejša zanimanja Moskve nad nevtralnostjo Skandinavije. Ko je pred časom finski predsednik vlade Kekkonen pozval skandinavske države, naj svojo politiko usmerijo k preizkušanju ciljem nevtralnosti, je prva zaploskala Moskva.

Celo v Švici, ki je naravnost klasična dežela nevtralnosti, ni Moskva našla dovolj nevtralnostne dremavosti. Tako je moral dolgoletni generalni tajnik švicarske KP Leon Nicole pobrati šila in kopita, ker se v nevtralnostnem uspanju Švice ni izkazal kot dovolj spreten hipnotizer. Uradno poročilo KP o

odstranitvi je med drugim naglasilo: »Različna mnenja so nastala, ko je šlo za to, da se vprašanje švicarske nevtralnosti izrazi do dna. Saj je vendar za našo deželo v današnji situaciji borba za ohranitev švicarske nevtralnosti istovetna z ohranjanjem miru in narodne neodvisnosti.«

Kako značilna je moskovska zapoved švicarskim komunistom: »V današnji situaciji je treba nevtralnost izrabititi!« Jutri se bo položaj, to se pravi muhavost kremeljske politike spremenila in tedaj se v taktičnih akrobacijah izvežbani Kremelj ne bo prav nič pomišljal švicarsko nevtralnost ožigosati kot zakrinkavanje zahodnega imperia lizma. Danes pač, v današnji situaciji svetovno-revolucionarnega obdobja je za moskovsko strategijo sprednjega bojišča prva zapoved čim več prostora odtegniti zahodnemu obrambnemu sistemu. Zato je potrebno v ta prostor vtihotapiti afriške noje, ki ob nevarnosti enostavno vtaknejo glavo v pesek, medtem ko mimo njih drviljo boljševiški tanki. Sovjetska si želi ustvariti čim širši oddvojeni pas vzdolž celotne zahodne obrambne črte, zato tudi sovjetski priganjač v Trstu, Vittorio Vidali, tako kriči po izpraznitvi STO-ja od zavezniških čet, da bi tako tudi on pristavlil svoj zaslužni lonček k bodočim sovjetskim vpadalnim pohodom, kakor si jih zamišlja Kremelj. Na ta način želi sovjetska napadalna strategija organizirati ničije ozemlje za nemoten premik svojih divizij proti Zahodu. Privlačna sila, ki bi jo tako praznina izvajala na obmejna vpadna področja rdeče armade, je tako očita, da ne potrebuje nobenega tolmačenja.

Radovedni smo samo, kaj bi se zgodilo z državni ki in politiki priprežniških držav: Poljske, Madžarske, Rumunije itd., če bi jim padlo v glavo, da bi se tudi oni sami oprijeli najnovejših moskovskih nevtralnostnih naporov in bi pričeli z omejevanjem oboroževanja in s tem tudi z omejevanjem bede in lakote v svojih državah. Ampak po kremeljski dialektiki ne velja za Vzhod tisto, kar je zapoved za Zahod. Moskovska nevtralnostna ofenziva je uperjena zgolj na tisti prostor, ki si ga boljševiški imperializem ni mogel osvojiti pri sprednjih vratih, zato bi to rad dosegel na dvojni strani z zapeljivo vabo nevtralnosti. Ta najnovejša taktika Kremelja je zaenkrat osredotočena predvsem na sovjetsko politiko v nemškem prostoru. Da bi Moskva zadržala Zahodno Nemčijo pred skupno evropsko obrambno skupnostjo, strelja danes z vsemi propagandnimi topovi, in najnovejša kremeljska ponudba o združitvi vse Nemčije je samo eden izmed težkih topov.

ČLOVEKOLJUBNOST KP - STO

Sekretar KP STO, Vittorio Vidali, je — kakor poroča »Delo« — naslovil vsem tržaškim političnim strankam posebno pismo, v katerem navaja ukrepe v obrambo obratov v coni Ba, ki so naslednji: a) Možnost vrnitve v cono B vseh v Jugoslavijo deportiranih prebivalcev; b) Možnost vrnitve v cono B vseh beguncev s primerno garancijo za človeške pogoje življenja; c) Svoboda obstoja in delovanja za politične stranke in gibanja v coni B; d) Svoboda mišljenja, besede in sestajanja; d) Svoboda vere in obredov; e) Svoboda tiska glede tiskanja in širjenja.

Verjetno bi v Trstu težko našli poštenega človeka, ki ne bi soglašal s temi predlogi, če bi ne nosili podpisa sekretarja KP. Prepričani pa smo, da bi te predloge z zavezničnimi očmi, kljub podpisu Vidali, sprejeli vsi Tržčani, če bi jih Vittorio Vidali najprej naslovil na poglavarje »ljudskih demokracij« na oni strani železne zaves in bi jih ti ne samo sprejeli, pač pa dokazali, da jih tudi izvajajo.

Zato bi nujno priporočili sekretarju KP, naj najprej doseže izpolnitev tega osnovnega pogoja, ker bodo v nasprotnem primeru Tržčani smatrali Vidali jeve napore kot zakasnelo pustno potegavščino, ki je bogato zabeljena s kremeljskim cinizmom in vse preveč diši po podobnih propagandnih podvigih, ki

Verjetno je, da spadajo v to igro tudi glasovi, ki jih je v prejšnjem tednu na senzacionalen način objavil tudi »Giornale di Trieste« in ki zatrjujejo, da sta Anglija in Francija zagotovili Moskvi obojestransko nenapadnost. Brez dvoma imajo te vesti svoje vhodne kule v Kremlju. Podobnih potegavščin smo v zadnjih letih doživeli že več. Tudi tako imenovana »dvojna Titova igra«, ki je iredentistični tisk tako napihnila, spada brez dvoma v kremeljsko nevtralnostno ofenzivo. Spletkarjenja so prva krepost kremeljskih alhimistov in njihovih papagajskih posnemalcev na Zahodu.

Kakor beseda »mir«, tako ima tudi predstava »nevtralnosti« in s

tem odstranitve vojne nevarnosti za vse narode sveta veliko privlačnost. Vaba je izredno zapeljiva in moskovski alhimisti so izbrali ugodno vodovje, v katerem se smrtni trnek kaj spretno prikrije. Stvarnost pa je popolnoma drugačna. Poslabno za tiste, ki bi jih varljiva snubljena »vrhovnega zaščitnika nevtralnosti« zavedla v usodno prostodušnost. Zelo hitro, kar čez noč, bi Kremelj današnje parolo sprejmenil. Neizogibno bi lahko miselna praznina obnovila tragedijo Hitlerjevih pobodov z vsemi strahotnimi posledicami vred. Zahodni narodi pa so se zdramili in časi kremeljskih limanic so za nami. Tudi najnovejša kremeljska vaba bo ostala brez plena.

Svetovna vest ne počiva

Katinski zločin ni zamrl. Nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito!

»Prednjak poljskega ljudstva.« Tak napis nosi trak najvišjega odklonjanja, ki ga komunistična poljska republika pripelja na prsa svojih izvoljencev. To odklonjanje nosi tudi sovjetski maršal Konstantin Rokossovsky, ki ga je pred leti Stalin postavil za generalnega guvernerja v Varšavi.

Prednjak poljskega ljudstva! To je isti maršal Rokossovsky, današnji vojni minister poljske sovjetske republike, ki je v poletju l. 1944 z rdečo armado toliko časa okleval pred Varšavo, dokler junaška odporniška armada generala Bora ni povsem izkrmavela. Rdeči maršal je takrat prejel iz Kremelja strogo povelje, da v nobenem primeru ne priskoči na pomoč junaškim varšavskim uporniškim borcem za svobodo, ki je štela nad 40.000 mož. Stalin je hotel tako Poljsko, v kateri bi poljske narodne odporniške

skupine bile tako razredčene, da ne bi predstavljale nikake resne ovire za sovjetizacijo Poljske.

Predigra te žalostne ob vratih poljske prestolnice se je odigrala s tragedijo v Katinu. Tu in tam je Kremelj sledil načelnemu cilju: iztrebljenje poljske vodilne politične plasti. V Katinu je bil udar naperjen proti poljskemu častniškemu zboru, ki ga je sestavljalo v glavnem poljsko razumnštvo. Ko je v jeseni l. 1939 rdeča armada padla Poljski v hrbet v skupnem zavezništvu s Hitlerjevimi napadalci, je rdeča armada — po lastnih uradnih vojnih poročilih — zajela 230 tisoč poljskih vojakov, med njimi okrog 15 tisoč častnikov. Ti častniki so bili najprej izbrani v treh posebnih taboriščih, kasneje pa neznan kam premeščeni. Od tedaj pa vse do 13. aprila 1943 je usoda teh častnikov ostala neznana. 13. aprila pa je nacistični radio objavil, da so nemške zasedbene čete odkrile v gozdu pri Katinu, ne daleč od Smolenska množične grobove trupel v poljskih častniških uniformah. Radio je zatrjeval, da so jih Sovjeti likvidirali.

Od tega časa dalje je postal Katin strahoten pojem največjega zločina, obenem pa izraz največje je tragedije poljskega naroda. Ob Katinu se je razvila napihnjena propagandna ofenziva dveh nasilniških strahovlad, nacistične in boljševiške, ki sta se medsebojno obojevali tega strašnega zločina. Za Goebbelsa je bil Katin zlata jama. S Katinom je poskušal odvrčati svetovno javno mnenje od nešteti nacističnih zločinov, ki jih je režim opravljal doma, posebno pa v zasedenih področjih. Mesece in mesece je nacistični propagandni stroj obratoval s polno paro. Vprašanje je, če ni tedaj Goebbels vendarle govoril resnice! Sovjeti so vsekakor upravičeno računali s tem, da svetovno javno mnenje Goebbelsovi propagandni kuhinji ničesar ne verjame. Pri lažnivcu tudi resnica izgubi sleherni vrednost, o čemer se naši kominformisti tudi v Trstu lahko prepričajo. V prilogi Sovjetiji je govorilo dejstvo, da je Hitler porinil Sovjetijo na stran zahodnih demokracij, ki so smatrale za svojo dolžnost, da vred katinskim zločinom zatisejo oči.

Naloga odvetnikov v LRS

V posebno mučnem položaju je star kader jugoslovanskih odvetnikov v današnji Jugoslaviji. Naloga odvetnika ni več ščititi posameznika, ampak interes skupnosti, pa čeprav pri tem njegov klient trpi. »Jedro naloge današnjih odvetnikov v LRS Sloveniji je, da pomagajo graditi nov socialistični družabni red in obenem pomagajo odstraniti vse ovire, ki jih socialističnemu razvoju na pot postavlja premagani razredni sovražnik.«

(iz »Slovenskega poročevalca«)

Zveza svobodnih sindikatov in Jugoslavija

Tajnik Ameriške zveze dela, ene od obeh največjih ameriških delavskih organizacij, George Meany, je po vrnitvi od zadnje seje izvršnega odbora Mednarodne konfederacije svobodnih sindikatov izjavil, da bo njegova organizacija energično nasprotovala vsaki pobudi za sprejem jugoslovanskih sindikatov v navedeno konfederacijo.

»Predno lahko Tito računa na kakršno koli pomoč demokratičnih sindikalistov, mora izpustiti iz svojih ječ zaprte sindikaliste in ukiniti diktaturo komunistične stranke. Zahtevamo od Tita isto stvar kot od Franca.«

Predstavniki Ameriške zveze dela tudi ostro kritizirajo jugoslovanski sindikalizem, ki je v svoji mednarodni publikaciji objavil glavne točke Titovega govora na zadnjem kongresu Jugoslovanske zveze dela. Tito se je pritoževal nad delavci, češ da mislijo predvsem na svoje lastne koristi in ne toliko za kolektivni interes in končno poudaril: »Sindikati morajo biti šola za socializem in pripravljati voditelje... komunistične partije, ki vodi vse.«

IZ RAJA

Glasilo madžarske komunistične partije »Szabadság« poroča, da so si izmislili aduhovito novo idejo za pospešitev delavskega tekmovalstva. V čem naj bi bila ta aduhovitost? V tekstilni tovarni v Kelenfoeldu je zvočnik tovarne objavil prihod zamudnika celi tovarni s sledečimi besedami: »Ta in ta, ki sabotira delo tovarne, je pravkar prispel.« Da bi bilo delavčovo ponižanje in zadrega še večja, silijo delavci, da svoje slabo vedenje še opraviči po istem zvočniku, ki ga je najprej javno ponižal.

Imele v Nuerbergu lepo priliko, da katinsko skrivnostno osvetljuje. Sodišču je bilo na razpolago obširno dokumentarno poročilo poljske begunske vlade, vendar so sodniki vsa dokazna gradivo enostavno odklonili. Katinski zločin so odklonili in v obsodbah ga niti z besedico niso omenjali. Mogoče je obdolženec takrat sedel med sodniki. Nuerberška pravdnost je vsekakor doživela strahoten poraz.

Katinski zločin pa s tem ni zamrl. Nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito! Svetovna vest se je pričela čedalje glasneje oglašati. Siriti so se pričele govorice o neobjavljenem dokaznem gradivu, ki naj bi bilo spravljeno v jeklenih blagajnah ameriškega vojnega ministrstva. Demokratična zaveza v ZDA je zahtevala izročitev strogo tajnih dokazil o katinskem zločinu. Nekaj let so zahtevke zaman trkale na vrata ameriškega vojnega ministrstva. Končno je bivši ameriški veleposlanik v Varšavi, Arthur Bliss Lane, dosegel v ameriški kongresu imenovanje posebne komisije, ki naj bi katinski zločin nepristransko razčistila. Pred časom je komisija pričela z obravnavami in zaslišanji. Povabila je na preiskavo tudi Sovjetsko zvezo, ki pa se povabilu ni odzvala, kar gotovo ni dokaz njene morebitne nedolžnosti.

Razkritja so v komunističnem tisku izvala narodoeno ogorčenje, proteste, obkrovanja in klevete, protidokazov na nobenih. Edino izjemo smo zasledili v komunističnem »Delu«, ki razpolaga v svojem uredniškem štabu z mičurinskimi sadjarji in botaniki svetovnega slovesa. Prepričani smo bili, da jih bodo poslali pred washingtonsko preiskovalno komisijo. Pa tudi iz te moke ni bilo kruha. Komisija se je odločila, da bo odgovorila v Evropo in zaslišala posamezne priče v Londonu, Parizu, Zenevi in Berlinu. Mogoče se bo ustavila tudi v uredništvu komunističnega »Delu« v Trstu. Da bi se ji le ne zgodila kakšna nezgoda na poti, ki se v tej prosvetljeni dobi tako rado dogaja z neprijetnimi pričami.

Varčevanje ameriške mladine

Ameriško društvo za varčevanje poroča, da se ameriška mladina še vedno drži stare lepe navade štednje. Društvo poroča, da sodeluje 465 ameriških bank pri izvajanju šolskih načrtov za varčevanje in da imajo trenutno 3 milijoni šolskih otrok naloženih več kot 80 milijonov dolarjev v hranilnicah.

VESTI z GORIŠKEGA

ZA ZAŠČITO slovenske manjšine v Italiji

Te dni je jugoslovanski poslanik v Rimu izročil rimski vladi noto jugoslovanske vlade v zadevi nevdružnega položaja Slovencev v Italiji, ki so brez vsake zaščite glede njihovih jezikovnih in narodnih pravic. Nota se sklicuje tudi na ukinitev slovenskega razreda na krminskih šolah in poziva Italijo, naj izda vse učinkovite zaščitne ukrepe, kot jih njene obveznosti predvidevajo.

Italijanski tisk je seveda v zvezi s tem dvignil val protestov in trdi, da se Slovincem v Italiji godi prav dobro, medtem ko so Italijani v Jugoslaviji ogroženi. Pri tem pa italijanski tisk pozablja na ugostitve samega »Bollettino di legislazione scolastica comparata«, ki ga izdaja prosvetno ministrstvo v Rimu, iz katerih izhaja, da se godi, kar se tiče šole, Italijanom v Jugoslaviji zelo dobro!

Rimska agencija »Ansae« pa trdi, da imamo Slovenci v Gorici samo dva občinska svetovalca na osemindeset italijanskih. Ta trditev je lažnava, ker slovenskih svetovalcev v Gorici je šest (reci in piši š e s t) pri vsem pritisku na slovensko manjšino! Morda pa »Ansae« sliši iz goriškega gradu samo dva glasova, med katerimi je še najglasnejši tisti od našega g. Bratužla...

Slovesno ustoličenje novega nadškofa

V nedeljo 16. marca popoldne je bilo slovesno ustoličenje sedanjega goriškega nadškofa mons. Ambrosija. Na meji škofije ob rekah Idrijci, pri Krmini so ga ob treh popoldnih sprejeli predstavniki cerkvene, vojaške in civilne oblasti iz Gorice. V veličastnem sprevodu raznih motornih vozil so krenili po glavni cesti proti Gorici. Vse vasi so bile v prazničnem razpoloženju; ljudstvo se je gnetlo ob poti in z navdušenjem sprejelo novega Pastirja, ki je bil vidno ginjen nad tako prisrčnim sprejemom. Bil je skoro v zadregi, ker v svoji skromnosti ni niti sanjal, da ga bo Gorica tako veličastno sprejela.

V svojem prvem uradnem govoru v goriški stolnici je zopet poudaril željo, da bi bili vsi njegovi verniki eno. Rekel je, da ne pozna razlike med velikimi in malimi.

RADIO TRST

Vedno aktualnejše postaja vprašanje »Združene Evrope«, o katerem razpravljajo evropski politiki na mednarodnih sestankih in kot se zdi predstavlja edino možno rešitev za bolelo in neprestanih vojnah kravčev Evrope. Zamilsel je zdrava in vredna vsakega truda in napora, da bi se že končno uresnila.

Največja ovira pri rešitvi tega vprašanja, ki je za Evropo življenjskega pomena, bodo gotovo pretirani, zagrizeni nacionalizmi, nujni sad nacističnih in fašističnih teorij in dejanj. Če te ovire ne bo mogoče prekoračiti, se bo Evropa prej ali slej zopet znašla v krvavem smrti, nem plesu tretje svetovne vojne.

Ta problem je posebne važnosti za nas, ki živimo kot manjšina v objemu številčno neprimerno močnejšega naroda, ki žal gleda z nezanimanjem in nezaupanjem na slovensko manjšino v svojih mejah in ki še vedno pohlepno sanja o priključitvi slovenske zemlje. To stanje prica, kako smo še daleč od ideala »Združene Evrope«!

Se bolj žalostno je pa dejstvo, da so kulturne ustanove v službi starih idej ozkosrčnega nacionalizma, ki ne pozna drugega kot sebe in svoj »kulturo«. Tipični primer je Radio Trst I. Zdrava pamet bi sodila, da bo ta važna postaja vsaj včasih posredovala svoji italijanski javnosti kulturne in znanstvene pridobitve svojega prvega sosedu — slovenskega naroda in tako pripravila pot k medsebojnemu spoznavanju, razumevanju in sodelovanju na tej tako kritični točki Evrope. Toda o vsem tem ni ne duha ne sluha! Vodstvo te postaje se ni uvidelo nujnosti takega sodelovanja, ali pa celo sodi, da bi bilo kaj takega poniževalno za »2000-letno italijansko kulturo«, ki ne smatra poniževalno ponavljati po cele ure razne reklamne oglaševalke velikih tvrdk (ki gotovo dobro plačujejo take usluge!) ali pa prenašati divje zvoke afriških in azijskih še ne civiliziranih plemen. To kulturo posreduje svoji javnosti, slovenske pesmi in melodije pa ne! In vendar žanje

mi, med pripadniki ene ali druge skupine. Poudaril je tudi, da v meji njegove škofije žive Slovinci, za katere bo prav tako oče, pri katerem bodo tudi slovenski verniki našli razumevanje, pomoč in ljubezen. V tem smislu je odločen delovati v tej škofiji za ceno lastnega življenja.

Vsi Slovenci toplo pozdravljamo svojega novega Pastirja in mu želimo, da bi se njegovi veliki načrti za srečo ljudstva v celoti uresničili in da bi užival veliko srečo in uspehov tudi med svojimi slovenskimi verniki!

IZJAVA

Glede na proces proti nekaterim duhovnikom, ki je v Tolminu in na katerem se vpleta tudi SDZ iz Gorice in moje ime, izjavljam pred vsem svetom in pred živim Bogom, da niti jaz niti SDZ nista in nimata kaj opraviti v zadevi ter da so vse obtožbe glede tega gola izmislica.

Gorica, 19. marca 1952

Dr. Avgust SFILIGOJ

Kdaj bo rešil pokrajinski odbor priziv liste s „Čebelico“ v Sovodnjah?

Po smrti občinskega svetovalca g. Ambroža Petejana smo čitali, da zasede njegovo mesto v občinskem svetu g. Roman Cadek, in naš občinski svet je tudi sprejel ta sklep. Toda prefektura je sklep zavrnila, češ da zakon predvideva izpolnitev prostega mesta le v občinah, ki imajo nad deset tisoč prebivalcev. Zakon je pač zakon in naše ljudstvo se mu seveda mora pokoriti, čeprav dobro razume, da je tak zakon, ki dela razliko med manjšimi in večjimi občinami, popolnoma zgrešen in nedemokratičen, kakor tudi je zgrešen in nedemokratičen zakon, ki dovoljuje denarne podpore samo mestnim občinam in ne tudi podeželskim. Prav v torek 18. t.m. je n. pr. ministrski svet odobril dva zakona, ki nakazujejo občinama Neapelj in Rim skupaj nad deset milijard lir podpore. Poleg

tega poročajo italijanski listi, da misli vlada nakazati rimski občini trajno po tri milijarde lir podpore na leto! »Pokrajinski upravni odbor pri goriški prefekturi pa še do danes ni rešil priziva kandidatov liste s „Čebelico“ zaradi njihove neizvolitve v občinski svet, čeprav so dobili legalno število glasov na lanskih volitvah. Ta priziv so kandidati vložili že lani meseca septembra.

Čas je že, da se pokrajinski upravni odbor odloči v zadevi, ker si sicer javnost ustvari mnenje, da priziva namenoma noče rešiti. Zakaj pa, ali ni zakon enak za vse?

Kritika „Demokracije“

»Demokracija« od 7. t.m. je pod naslovom »Glinaste karriere« objavila vest, posneto iz »Delas«, da je g. Oskar Vizintin opustil delo v partiji in se vrnil v svoj poklic. Med vrstami pa je »Demokracija« prinesla sledeči stavek: »Gotovo je to težak, pa vendar časten korak.«

Sedaj pa smo izvedeli, da se nekdo v Sovodnjah huduje nad »Demokracijo«, češ da »hvali tega nekdanjega prvaka goriške fronte in komunistične partije«. Vprašamo dotično osebo iz Sovodnjah, ki meni, da je antikomunistično usmerjena: ali ni res, da so komunisti, ki se umaknejo od dela v partiji in se vrne v svoj zasebni poklic? Vsakdo mora k temu pritrčiti!

Ta »nekdo« iz Sovodnjah zatrjuje namreč, da ni moči verjeti, da se komunisti spreobrne, in bi rad slišal naše mnenje v zadevi.

Ustrežemo mu: res redko se zgodi, da se kak komunist spreobrne, so pa primeri takih spreobrnitev, ki so naravnost presenetljive svetovni javnosti, ker »so primeri tudi visokih oseb, ki so prej navdušeni in znanstvenec« dokazujejo in širile komunisti! Zakaj bi se to ne moglo zgoditi tudi v primeru g. Oskara Vizintina! »Al nemico che fugge, ponti d'oro« — pravijo Italijani.

Za istinost njegove spreobrnitve pa ne more seveda nihče jamčiti, in tako tudi »Demokracija« ne.

Zaključna namigovanja tega »nekoga« iz Sovodnjah, ki jih sicer ne objavljamo, da mu ne delamo sitnosti, utegnejo biti tudi žaljive... ko trdi, da nam morda »gre za trenutno korist stranke, in da nam je, v tem primeru, kakor komunistom, deveta briga korist slovenskega naroda, kar je že stara pesem slovenskih voditeljev.

Naj tisti »nekdo« prebere še enkrat »Demokracijo« od 7. t.m. in razumel bo, da je na zgrešeni poti, ko se tako izraža in krivično sodi. Recimo tudi: namerno krivično!

200 revežev na škofovem kosilu

Na praznik sv. Jožefa je goriški nadškof povabil na kosilo 200 revežev iz vseh mestnih župnij. Osebnost je pristojnost temu kosilu in imel ob tej priliki tudi primeren nagovor na povabljenost.

S to prilikjo je ponovno potrdil glas, ki je pred njim prišel iz njegove prejšnje škofije, da so mu zapuščeni in siromašni najbolj pri srcu in da je za njega rešitev social-

Katoliškemu glasu

Goriški Slovenci se na žalost moramo tudi pod demokracijsko vlado v Italiji boriti ob vsakem koraku za priznanje svojih pravic. In ker nam svetna oblast te pravice kratki, njej pa sledi prepogosto preziranje Slovencev od strani mnogih italijanskih duhovnikov s prozorom namenom, da bi izbrisali vsako sled o Slovincih na tem ozemlju, kjer živimo ne kot priseljenci, ampak kot avtohtono prebivalstvo, pričakujemo po vsem bojem in cerkvenem zakonu, da nas najvišji krajevni predstavnik Cerkve vselej in povsod tudi v javnosti prizna.

Zgodilo pa se je, da so italijanski duhovniki na Goriškem že v nedeljo 3. marca t. l. čitali vernikom prvi pastirski list novega nadškofa. Tudi italijanski tisk je o tem poročal! In dobili smo v roke celotno italijansko besedilo tega pisma. Ugotovili smo tako, da sv. t. m. pismu pa niti z besedico ne omeni slovenskih vernikov.

To ugotovitev smo na željo nekaterih slovenskih vernikov objavili v »Demokraciji« od 7. t. m.

Tega dne popoldne, ko je »Demokracija« že bila v razprodaji, smo izvedeli, da je pastirsko pismo tiskan tudi v slovenskem jeziku, ki

smo ga tako poiskali in pazljivo prebrali. Ugotovili smo sledeče: da je besedilo slovenskega teksta po vsem točno enako italijanskemu; le v stavku, kjer so v italijanskem tekstu imenovani samo Italijani, so v istem stavku v slovenskem tekstu imenovani poleg Italijanov tudi Slovenci!

»Katoliški glas« od 14. t. m. pa dolži »Demokracijo«, da je napadla gospoda nadškofa po vsem krivično, in trdi, da gospod nadškof imenoma omenja Slovence v svojem prvem pastirskem pismu, ter pričakuje, da bo »Demokracija« prekalala svoj napad.

»Demokracija« gospoda nadškofa ni napadala, kar lahko vsakdo ugotovi iz današnjega gornjega poročila.

Mnogi slovenski verniki pa bodo sedaj vprašali: zakaj italijanski tekst Slovencev ne omenja, medtem ko slovenski tekst omenja poleg Slovencev tudi Italijane?!

»Katoliški glas« od 14. t. m. je želel, »da bi »Demokracija« prekalala svoj napad, če hoče ohraniti značaj resnega in objektivnega glasila«.

Zaradi tega poziva smo še enkrat skrbno prebrali italijanski tekst, ker na podlagi tega teksta je »Demokracija« dala znano objavo 7. t. m., in nismo mogli izslediti, da bi bili Slovenci kje imenovani.

In ker smatramo, da je »Demokracija« še naprej ohranila značaj resnega in objektivnega glasila, danes z veseljem ugotavljamo, da je gospod nadškof v nedeljo in v ponedeljek glasno in odločno poudaril pred zastopniki vseh oblastev in pred verniki obeh narodnosti v goriški stolnici, da živijo v njegovi škofiji slovenski verniki, katerim bo enako ljubezniv in skrben oče kot vsem drugim. Tudi italijanski radio iz Trsta je v ponedeljek 17. t. m. oddaljal točno besedilo prvega nadškofovega javnega govora.

»Demokracija« zagotavlja gospodu nadškofu, da bo vedno služila pravici in resnici in tako pomagala pri njegovem plemenitem prizadevanju, da bi med verniki obeh narodnosti na tem ozemlju končno razvladala prava krščanska ljubezen in odkritosrčno sodelovanje!

Stavka v Trzinu

V petek 14. t. m. so delavci tukajšnjih ladjedelnic stavkali od 10. do 12. ure, ker je vodstvo delodajalcev odbilo vse njihove zahteve za povišanje plače in druge!

Nujen poziv usmiljenim srcem!

Ze lani smo se obrnili na usmiljena srca in prosili denarni prispevek za pomoč nesrečnemu mlademu dekletu, ki trpi v ječi zaradi svojega plemenitega značaja.

S prispevki, ki smo jih nabrali, smo mlademu dekletu mnogo pripomogli, za kar se je najlepše zahvalila.

Ker pa smo prispevke že izrpalni in je deklet še vedno v istem položaju, zopet prosimo za nujno pomoč. Prispevke sprejemata pisarna dr. Avgusta Šfiligoja v Gorici, ul. Garibaldi 9, in tiskarna »Adria« v Trstu, ul. S. Anastasio 1-c. Ime dekleta objavimo, ko mu bo vrnjena svoboda.

ZA POMOC Mlademu DEKLETU SO PRISPEVALI:

G. Leštan	300 lir
g. Perin Jožef	1300 »
N. N. iz Benetk	1000 »
N. N. iz Benetk	500 »
N. N. iz Gorice	500 »
Druž. Kosuta iz Gorice	500 »
N. N., učit.-ca iz Gorice	500 »
N. N., Solkanskopolje v Gorici	500 »
N. N. iz Trbiža	500 »
g. Bernik Franc	500 »
g. Leštan še	300 »
N. N., učit.-ca iz Gorice	500 »
M. S.	500 »
Roman P.	200 »
g. Cargo Marija	200 »
g. M. G. iz Gorice	600 »
g. D. Fortunat iz Gorice	500 »
g. Mavrič F. - Chieri	200 »
g. Vulč Flora - Svica	400 »
N. N.	500 »
gospod Tence Kristjan, Sv. Križ	200 »
g. Sinigoi Dora - Svica	500 »
gospod Tence Dominik, Sv. Križ	1000 »
g. Ivančič Ana vd. Uršič - Gorica	100 »

Vsem najlepša hvala!

Smrtna nesreča rojaka v Australiji

Dne 17. februarja se je v Uobartu, glavnem mestu Tasmanije, v Avstraliji, zgodila težka nesreča. Avtomobil, v katerem se je vozilo šest novih Avstralijancev, je zdrknil s ceste po strmini in običal v kanalu električne centrale.

Pri nesreči je izgubilo življenje šest oseb, med katerimi je bil tudi Gabriel Rosič, 41 let star, doma iz Logov na Kobarškem, kjer je pustil ženo in 4-letnega sinčka. Pokojni Rosič je prišel v Avstralijo leta 1949.

Tragično naključje je hotelo, da je Gabriel Rosič umrl iste smrti v vodi, kot njegov mlajši brat Ludvik, ki je utonil v Nadiži pri Stupici v Slovenski Benečiji oktobra 1950.

Kmečke delavske zadruge v Jugoslaviji

»Socialistična« Jugoslavija ima vedno večje težave s kmečkimi zadrugami. Znan je pojav splošnega poba iz teh zadrug po preteku obveznih treh let. Prav tako je tudi znano, da se zadrugniki na splošno premalo posvečajo skupnemu delu in gojijo z vso vdanostjo in ljubeznijo tisto ped zemljo, ki jo imenujejo »ohišnico«, na kateri se čutijo samostojne gospodarje. Iz te zemlje dobijo sorazmerno ogromno več kot iz ostale zadrugne zemlje, katero skupno obdelujejo. To dejstvo jasno dokazuje, da je uvajanje kmetov v zadruge gospodarsko popolnoma zgrešeno in da ne bo moglo nikdar doprinesiti tistih sadov, ki jih nudi svobodno obdelovanje lastne zemlje. Država ima s tem velikansko škodo, katero pa iz političnih razlogov ne hoti prenehati. Boji se namreč samostojnega kmeta in zato ga hoče ali zlepa ali zgrda stlačiti v zadrugo, pa čeprav jo to ogromno stane. Samo majhen primer izgube, ki jo ima država pri teh zadrugah, ki so bolj ali manj vse pasivne: v Dalmaciji je vsem zadruga brisala dolgove v višini 70 odst., kar iznese 286 milijonov din; samo zadrugi v Medani je registrirala 15 odst. za prodano blago v kmečkih bonih, za kar je ta zadruga prejela 1.200.000 bonov (poleg rednega odplačila pridelkov — vsak bon velja 4 din). To sta samo dva primera, ki zgovorno pričata, koliko škrtuje država, da ohrani pri življenju te kmečke zadrugel! Kar se je zgodilo v Dalmaciji in Medani, se ponavlja po vsej državi v isti ali še večji meri. Kljub temu ostanejo zadrugne pasivne in bo prej ali slej Jugoslavija, ki je vedno izvažala svoje kmečke pridelke, na tem področju popolnoma odvisna od tujine, ker kmet-zadrugnik ne bo nikdar delal s tisto vnemo in poštenostjo, kakor samostojni kmet...

GOSPODARSTVO

Prispevki za kmetovalce v Trstu

Področno kmetijsko nadzornišvo sporoča, da so v teku naslednje pobude:

1. VALILNA JAJCA PO POLOVINI CENI:

Dokler se v ta namen stavijsena vsota ne izčrpa, se nadaljuje z razdeljevanjem valilnih jajc prvotisti njih pasem po polovini ceni (predvsem bele livronske in pa Rhoad Island).

Prizadeti kmetovalci se lahko naročijo pri gori navedenem uradu; ob naročitvi pa morajo dati na račun 50 lir za vsako jajce.

2. MOČNA KRMILA PO POLOVINI CENI:

V ponedeljek 17. t. m. so se pričela izdajati nakazila za posebno mešanico močnih krmil za krave molznice, ki jo je sestavilo Kmetijsko nadzornišvo. Rejci krav molznic lahko dvignejo nakazila v imenovanem uradu.

Razdeljevanje se bo vršilo v propagandne namene po znižani ceni.

3. SEMENSKI KROMPIR:

V četrtek 20. t. m. so se tudi začela izdajati nakazila za semenski krompir po znižani ceni. Ker razpolaga Nadzornišvo samo s 500 stoti, bodo zadnji naročniki po sili izločeni.

4. VELJAVNOST NAKAZIL VEČNE IN TRILETNE DETELJE:

Rok za dvig nakazil večne in triletna detelje po znižani ceni zapade 20. t. m.

Po tem datumu se bodo nedvignjene količine razdelile drugim prislencem.

Za vse imenovane pobude se je obrniti na Kmetijsko nadzornišvo v ulici Ghega št. 6-I vsak dan od 8.30 do 12.30 ure.

Nabava sadnih dreves v Gorici

Kmetje, ki so naročili sadna drevesa, naj jih čimprej dvignejo pri Pokrajinskem kmetijskem nadzorništvu v Gorici, ker je sedaj skrajni čas za saditev.

Nehotena satira ali sabotaža?

V preteklem januarju je objavil poljski satirni tisk »Szpilki« članek z naslovom »Svobodna Anglija«. Kljub temu, da je Poljska pod sovjetsko-komunističnim jarmom, je gotovo še mnogo Poljakov, ki znajo še misliti, z lastno glavo, in ti so si pri čitanju verjetno mislili, da bi bil mnogo primernejši naslov članka »Svobodna Poljska«. Če so čitatelji tednika »Szpilki« v članku namesto imen »Anglija« in »Združene države«, kate- re pisec članka obrekuje, čitali »Poljska« in »Sovjetska zveza«, so prav lahko ugotovili, da je članek mnogo bliže resnici, kot je to na- meraval doseči članek s svojo ver- zijo. Poskusimo torej napraviti to zamenjavo imen v tem članku.

Članek opisuje izmišljeni pogo- vor, ki se vrši v vlaku med »člo- vekom z drugega planeta« in »v- črno oblečenim Angležem«. Če za- menjamo samo imena dežel in po- stavimo Poljaka namesto Angleža, se glasi tretji odstavek članka tako- le:

»Čudno je, — je nadaljeval člo- vek z drugega planeta —, da go- vorijo časopisi, ko pišejo o »svo- bodnem svetu«, tudi o deželi, ki se imenuje Sovjetska zveza, v kateri je zaprtih mnogo ljudi, ki niso za- krivili nobenega zločina, ampak so se samo zanimali za stvari, ki jih drugi smatrajo za nesovjetske, in kjer živijo ljudje, ki terorizirajo druge samo zaradi tega, ker so ti drugi misli kot oni. Opazil sem tudi, da so Sovjeti zaslužili go- spodarstvo vseh drugih držav »svo- bodnega sveta«...»

Tu pripominja članek, da je za- čel postajati mož v črnem ovrat- nik nekam preozek; zato je snel ovratnik in odgovoril, da je njego- va država ponosna na svojo tradi- cijo svobode.

»Da — izjavi človek iz drugega planeta — opazil sem to; kakšen pa je resničen položaj? Ali je bila vaša dežela na primer v letu 1951 svobodna?»

»Hm, — odgovori mož v črnem in gleda v zadregi skozi okno. Sov- jetski general je vrhovni poveljnik naših oboroženih sil... sovjetski gospodarski kontrolor vodi našo in- dustrijo in nam dodeljuje suro- vine...»

»Aha... in vojniki ter letalci, ki jih vidim s sovjetskimi znaki na ramenu, — ali so morda tudi ti, da pomagajo vzdrževati tradicije svobode, o katerih ste govorili?»

»Mogoče niso tu prav zaradi te- ga, ampak zato, ker se toliko go- vori o vojni.«

»Oh, torej kdaj kdo Poljski z na- padom?»

»Hm, tega ne bi prav mogel re- či.«

»Meni se zdi — reče nato človek z drugega planeta —, da med temi

čtami in okupacijsko vojsko ni nobene razlike.«

Tako dobesedno je popisan ta razgovor. Prav čudno je, da se razgovor po verziji »Szpilki« na- daljuje z vprašanji angleškega po- nika glede delovnih prilik v Angli- ji in glede pomanjkanja surovin, ki naj bi nastalo zaradi ameriških nakupov v letu 1951. Če spet po- stavimo »Sovjetsko zvezo« namesto »Združenih držav«, se članek na- daljuje takole:

»Vidim, da delajo tovarne za o- rozje preko normalnega delovnega časa in slišim, da so lani prisilili ljudi, ki so hoteli delati v drugih industrijah, da izdelujejo topove, tanke in bombe...«

»Oh, Sovjetska zveza nam vedno pošilja surovine za oboroževalno o- premo; prepoveduje nam samo ku- povati surovine za izdelovanje predmetov vsakdanje potrebe.«

Ko je postal poljski sopotnik ne- kam potr, je človek z drugega pla- neta končno izjavil:

»Jaz seveda vem, da se poljski narod bori za zopetno pridobitev svobode, ki mu jo je vzela Sovjet- ska zveza... In vem tudi, da bo narod končno zmagal, kajti narod zmagava vedno. Povejte mi pa vse- eno, prosim, če je leta 1951 na Polj- skem še ostalo kaj od svobode?»

»Oh, pa da, — odgovori mož v črnem nekam pobito — imamo svobodo, da lahko izvajamo ukaze Mo- skve.«

Tako se konča razgovor. Če bi ne mislili, da je urednik »Szpilki« popolnoma zvest Moskvi, bi pa morali biti prepričani, da predstavlja članek neko vrsto »sabotaže« v poljskem humorističnem tisku. Saj gotovo vsi Poljaki med drugim do- bro vedo, da je vrhovni poveljnik poljske armade — sovjetski general Rokosovski.

(Maurice Manning)

ZIMSKO JUTRO NA BLEDU

Delaški raj na Poljskem

Kaj čudna govornica komunistov, samo njim samim razumljiv jezik, v katerem se nepoklicani zelo tež- ko znajde! Kadar govorijo o svo- bodi, mislijo na usunjevanje, ka- dar govorijo o demokraciji, imajo pred seboj državo, ki jo vodi in u- strahuje tajna policija. Svoboda ve- rejim pomeni — vzeti veri vse pra- vice, svoboda umetnosti — nareko- vati umetniku, kaj naj piše in ka- ko, da bo to koristilo režimu. Naj- večja ironija našega časa pa je ko- munistična oznaka **svoboda dela**: v komunističnih državah vlada svo- bodna dela, pravijo, a mislijo na su- ženjska taborišča delavcev.

Odkar so na Poljskem komunisti prevzeli vlado svoje roke, je pri- čela njihova agit-propaganda pra- viti pravljico o »raju delovnega ljudstva«, v katerem uživajo vsi državljani, moški in ženske, tako pri delu kakor pri zabavi večje u- godnosti in pravice kakor »izmoz- gavano« ljudstvo v »propadajoči« kapitalističnih državah.

Prazno bi bilo misliti, da si ko- munisti sami res mislijo, da je to paradiz, čemur oni tako pravijo. Sa- mi prav dobro razumejo, v kakšnem »paradizu« živijo njihovi tovariši sodelavci. Dokaz za to je pred nedavnim prineslo glasilo poljske

komunistične partije, »Tribuna Ro- botnicza«.

Članek, ki ga imamo v mislih, je ena tistih »samokritik«, ki se od časa do časa pojavljajo v komuni- stičnem tisku in jih je treba imeti za posebne vrste tolažilno propa- gando. Omenjena kritika se nanaša na razmere v enem poljskih dela- vskih »hotelov« in »delavskih do- move«, ki naj bi skrbelo zanje U- pravno vodstvo delavskih ustanov.

Kakšni so ti »hotel« za delavce, kakšne razmere vladajo v njih- ovem komunističnem »raju«? »Tri- buna Robotnicza« ne štedi z resni- co in ne prikriva ničesar.

»V teh hotelih in delavskih do- movih nihče ne spoštuje družabnih in zdravstvenih pravil, ugotavlja kritik v začetku.

Ena »baraka-hotel« že odkar poj- mijo ni bila popravljena. Skozi stre- ho prihajajo sončni žarki, dež in sneg; nihče je ne popravlja. Na spalnih prostorih gospodarijo ste- nice in življenje v »hotelu« je že zdavnaj postalo nezno. Slama v posteljah ni bila zamenjena že več kot eno leto. Posteljino redko kdaj menjujejo. Nihče ne skrbi za bri- sače ali še celo za odeje, tako da se perilo delavcev bolj maže od uma- zanih rjuh in kocol kot od telesa.

»Tla so strahovito umazana«, pra- vi dalje omenjeni kritik. »Za mize in klopi se ne zmenijo nihče in jih morajo delavci sami pomivati. O- mar ni in ko odhajajo delavci na delo, obesijo obleke po žeblih, o- stale svoje stvari pa poskrbijo pod blazinami.«

»V umivalnicah — vse umazano in zasmrano. Od štirih umivalni- kov, ki so v prostoru, je samo eden uporaben. Smrad, ki prihaja iz školjk zaradi slabe kanalizacije, se širi in zastruplja ozračje po vsem posloplju.«

»Hotelska kuhinja nima sploh ni- kakega kuriva — nadaljuje ome- njeni kritik. In ker tudi pozimi ni bi- lo kurjave za peči v sobah, so de- lavci kurili z lesom, ki so ga trga- li od postelj.«

Seveda pa ni to »taborišče-hotel« edino te vrste. Kaj še! Kritik nava- ja drugo tako prenočevališče pri Katowicah, kjer menjajo posteljino po dvakrat na mesec. Tamka- šnja kuhinja deluje samo opoldne, zjutraj in zvečer pa ne. Tudi tukaj je vse strahovito zasmrano in u- mazano.

»Partijske organizacije in dela- vski sindikati so se vrgli le na pro- dukcijo, pri tem so pa popolnoma zanemarili skrb za izboljšanje po- gojev delavskega življenja. Delav- ci morajo čisto na delo lačni in ne- prespani.«

In to je stvarna slika komunistič- nega »raja«. V tem »raju« mora ži- veti delavec v propadajočih bara- kah, iz katerih smrdi umazanih in nesnaga, kjer ni kurjave pozimi, kjer ni primerne hrane, ne zado- stne obleke.

Ni čudno torej, če poljski dela- vci sovražijo ta »raj« in si želijo pri- ti v »pekel« nekomunističnih držav.

Večerne pesmi

Pod tem naslovom je izdal sode- lavec Stvarnosti Dimitrije Jeruc zbirko pesmi, in sicer v Belgiji, kjer študira umetnostno zgodovino.

Jeruc je izdal svojo prvo pesni- sko zbirko 1. 1946 v Eboliju v ciklostilni izdaji. L. 1947 je izšla nje- gova druga zbirka Samotne poti. Zbirka Večernih pesmi je izšla v samozaložbi, v tisku. Jeruc pri- pravlja še nove tri pesniške zbirke.

Naročila naslovite na: Jeruc Di- mitrije, Avenue Béonier 6, Ressel 10, Louvain, Belgique.

Ob obletnici Stvarnosti

S četrtem zvezkom, t. j. s šest- o številko, je zaključen prvi letnik Stvarnosti, ki jo izdaja konzorcij »Stvarnosti« v Trstu in urejujejo Vili Hajdnik, Janko Jež ter Borut Zerjav.

Sedaj, ko imamo cel letnik pred sabo, lahko ugotovimo, da je »ne- odvisna slovenska revija« res zani- miva: na njenih straneh najdemo poleg drugega tudi mnogo snovi, ki nas sili v premišljanje.

V Uvodni besedi je napisano: »Čutimo potrebo, da začnemo v tej reviji s procesom čiščenja pojmov v duhovni in idejni zmedni na Slo- venskem... S to revijo bi radi v prvi vrsti pomagali rešiti to duhov- no krizo v slovenskem človeku in ga osvoboditi političnih komplek- sov ter ga iztrgati iz današnje du- hovne osamelosti.«

Nimam namena, da bi se spuščal v podrobno kritiko. V svojem dose- danjem delu je revija vestno sle- dila postavljenim si nalogam in jih bolj ali manj dosledno tudi izvrše- vala.

Kdo izmed zamejskih Slovencev ni z velikim pridom prebral Hajd- nikov Pregled povojnega slovenske- ga slovstva? Saj nam tu tik ob me- ji ni dostopna vsa proizvodnja ma- tičnih duševnih delavcev. Zaradi tega je ta pregled v tem trenutku tem dragocenejši.

Dabinovičev Trst in njegovo za- ledje ter Državnopravni položaj S. T.O.-ja sta dva prepotrebna pri- spevka k tržaški stvarnosti. Zal, da je v prvem vse preveč tiskovnih pogrškov in nerodnosti!

Ježev Ljubljanski jezuitski kole- gij... je lep prispevek k naši kul- turni zgodovini. V tej zvezi bi nam Slovence privoščil še koga, ki bi s strastjo brskal po arhivih, kajti kdo ve, kaj nam še hrani Videm. Cedad, Padova in še kak drug zna- meniti kraj.

Jezova Sodobna slovenska pro- blematika pušča doslej občutek skic- ce; pričakujem, da nam poda jasno sliko v nadaljevanju, ki ga čakam z nestrpnim zanimanjem.

Zdi se mi, da so prevodi posreče- no izbrani, dobro prevedeni ter da se podajajo skladno naši stvarnosti.

Razgledi, čeprav so včasih jedki, in objektivne Ocene vredno dopol- njujejo stremiljenje uredništva. Za- piski pa postajajo vedno bolj po- sprečna kronika tržaškega kulturne- ga življenja, čeprav manjka v njih mnogodešja, predvsem pa poročil iz gledališkega življenja. Morda bi med Zapiski lahko našlo mesta tudi snovanje, delo in udeleževanje slovenske emigracije po vsem širnem svetu.

Pesmi raznih avtorjev in Hajd- nikov roman »Smrt v pomlad« da- jejo reviji pestrejši videz in nas tolažijo, kajti — »še pojejo se tod slovenske pesmi«!

V primorskem zamejstvu smo lahko zadovoljni, da imamo to re- vijo, ki si je dala tako odgovor- no nalogo. Kdo izmed nas se še ni spraševal, kje naj, v tej zmed, ki jo je prinesla komaj zaključena preteklost, poišče zgodovinskega sti- ka in priključitve. V neki meri nam na to vprašanje skuša odgovoriti Stvarnost.

Mi cenimo prizadevanja Stvarno- sti v kolikor goji svobodo duha in se trudi za našo kulturo ter njeno izgradnjo. Zeleni bi, da bi vršila »proces čiščenja« v naši slovenski miselnosti in da bi njen vpliv se- gal tudi v matični narod.

Pri nas v slovenskem zamejstvu so v tem trenutku podani pogoji, če so sploh kje podani, da nastane prava domovinska umetnost in zna- nost, ne v smislu solske samozado- voljnosti, ki se pred prekipenjem sil matičnega naroda umakne uža- ljena v svojo lastni kot.

Zelimo Stvarnosti, da postane prepotrebno dopolnilo oni duhovni proizvodnji, ki je v nevarnosti, da izgubi vse svoje vrednote in samem planiranju »kolosalnega«, da ohrani vso svojo slovensko svežost in ostane hladilno duševno zdravilo — napram vsej prenapetosti današ- nje problemov. Naj nam Stvar- nost pomaga vdihavati svežerji zrak, kot ga dihnemo iz »dirigranih« in »planiranih« revij današnje pro- izvodnje.

Ceprav ne moremo sprejeti do- besedno vsega, kar Stvarnost napi- še (n. pr. B.H. Tragična zmota, E. Kocbek Strah in pogum - V. Beli- čič), vendar nas tudi take navi- dežno negativne plati vodijo v in- tenzivno razmišljanje in dovedejo do pozitivnega zaključka. Za uspe- šen proces razčiščenja je tudi tak način koristen in ploden.

V novem letu bo Stvarnost izha- jala kot zbornik. Naj bi zbornik izhajal čim večkrat na leto, da bo čimprej »raztrgana miselnja pajč- vina«, v katero nas je zapredla pre- teklost...»

— nt

Njegušev Gorski venec

V preteklem letu so Crnogorci proslavili z izrednimi slavnostmi stoletnico smrti velikega crnogor- skega vladika Petra II. Petrovića Njegoša, ki si je s svojim neumor- nim delom na političnem in narod- nem polju res pridobil velike zaslu- ge. Vendar bi njegovo ime ne za- slovelo po vsem kulturnem svetu, če bi ne bil ustvaril Gorskega ven- cenca, to je umetnine, ki je po svo- ji veličini ne samo jugoslovanske- ga, pač pa tudi vsečloveškega sve- tovnega pomena.

Gorski vijenec je veličastna pe- snitev o junaški borbi crnogorske- ga ljudstva za ohranitev vseh člo- veku najdražjih vrednot, in sicer

domovine, časti, svobode in vere, ki jih je skozi več stoletij stalno ogražala turška napadalnost. Snov so pesniku nudili slavni, a krvavi dogodki leta 1702, tistega usodne- ga leta za zgodovino Črne gore, ko je bil tedanji vladika Danilo pri- moran, da se je poslužil orožja pro- ti lastnim bratom, ki so se potur- čili, da bi tako preprečili nadaljnje širjenje turške vere med Crnogor- ce in s tem onemogočili Turkom, da bi se z zvijačo polastili še svobodne Crnogorce.

Ce bi tedaj poturčeni Crnogorci zladali v deželi, bi ves narod iz- gubil istočasno z vero tudi svobo- do, ugasnila bi še zadnja iskra svo-

šlu an obedan se na spominja vic na to stvar! Kuo je tuo? Do zda smo vedli, de u Rime se na intere- sirajo za žive Slovence, zdaj pa ve- mo, de tud za martive ih na nič briga.

SAVODNJA: Na varhu Matajurja je bla edan čas edna majhana cerk- vica, ki s časom je bla porušana. To cerkvico so bli zgradil beneški Slovenci zadnje ease XIX. stoletja. Bi ne blo slabo, de se spet upari! naši Sloveni u zgradil to cerk- vico.

CEDAT: U Cedade so velike tovar- ne od cementa, u katerih delaju sa- mo Furlani al meridionali. Ce gre kajšan Slovenec prašat službe, ga hitro odženjo. Zakaj pa? Ka se na spominjajo gospodi gospodarji od ti- stih tovarni, di uso opoku za ce- ment ju kopaju u Benečiji? Zato bi ne blo slabo odprjet urata od to- varni tud Slovincem.

DREKA: Spet se parporočmo usjem čitateljam, de se boju zmisli! na tisto družino iz naše občine, kate- ra je zgubila dvje osebe u časo zadnjega snega. Ta družina nje i- mela obednega pomagila od Itali- janu an či ji ne bomu pomal mi Slovinci, obedan se na bo zmisnu na njo!

PRAPUTNA: U naši občini je puno šol, anpak previc su ih nastavi! I- talijani u sobe, u katerih otroc ne- majo sape an luč. U edni vas so dje! šolu u edan listnjak (kljet), za- kaj njeso ušafal druge sobe. Kujsa so se zabil, de smo u severni Ita- liji. Urednik od šole je mislo, de smo u Kalabriji, kjer praseta, ljud- je an kakoše živijo usi skupaj.

SRJEDNJE: Sneg gre sproč an sa- mo dones videmo, kajšno škodu je on naredu. Pogledamo po gozdeh an videmu, de use varhe je polo- milu. Troštamo se, de ta nesrečja se na bo vic uarnila u našu daželu.

NOVICE z VIDEMSKEGA

Ka su se zabili na „italia- nissime Valli del Natissone“?

Veliku škodu je nardiu sneg le- tos u Benečiji. Se more reje, di ta- ke škode ju nje tarpela naša dažela od dolgo časa, od konce XIX. sto- letja, kadar u Sentlenartski dolin uoda je bla nesla puno hiš an use puoje vederbala. U tistim času (bli smo okrog leta 1890) je pri nas u Benečiji bla žej Italija an u Svi- Petre Slovenov je kraljavo neki: »Regio Commissaria« Italijanske u- lade.

Kadar so šli h njemo župani od občin, katere njeso ble poškovane, za di se bo intereso za buoge lju- di Sentlenartške doline, je odgovor- u: »lo devo pensare ad altre cose in questo momento e pertanto an- datevene!« Šli so župani, sami nar- dil komitat an nosil okrog prispev- ke za poplavanje. Škoda, ki je tisti čas tarpela Sentlenartška dolina, je bla okrog 200.000 lir — kakor do- nes 500 milijonu lir.

Usi Benečani muorejo vjedet, kuo je Italijanska ulada u tistim času pomala naši dažel.

Gor na 200.000 lir Italijani so bli dal 1.000 lir. Tuo smo tje! povje- dat za pokazat, de Italijani so zme- ran taki. Dones, ki sneg je nardiu u naši dažel na stuojke milijonov lir škode, Italijani kaj su dal? 150 tisoč lir usaki občin, anpak tega denarja nje blo zadost še za ceste preorat!

Kaj so se zabil u Vidme an u Rime na »italianissime Valli del Natissone«?

Kje so dones on. Caron, kolonel Olivieri, general Morra an drugi? Oni se lepo grejejo u gorkih so- bah, anpak u Rečanjeh majhani o-

troc tarpjo mras an lakut!

U zadnjih časah, kadar je bla po- plava u Padski dolin, on. Caron, kolonel Olivieri in general Morra se hitro zagnal po naših dolinah an gorah alpinske kamjone, za di bo- ju zbral »in nome della Patria« kjek blaga za padske sarute.

Usi Benečani so dal kjek, anpak dones, ki oni so bli poškovani, o- bedan Italijan se na zmisne na nje!

Na »italianissime Valli...« se zmislijo on. Caron, kolonel Olive- ri an Kalabrež general Morra, sa- mo kadar so volitive, kadar tiste tri osebe se boijo zgubit dobre jasla, u katerih zlo žgrejo.

Vejo naj usi Benečani, duo so ti- ste tri osebe; vejo naj tisti Bene- čani, ki lakut tarpjo, di on. Caron ima okrog 500.000 lir na mesec; de kolonel Olivieri an general Morra imata usak tri stipendije na mesec. Zato te tri osebe se na zmislijo do- nes na Benečijo, zakaj previc do- bro stojto! Oni se boju zmisli! na naše sarote samo kadar boji imel trebo u »italianissime Valli del Natissone« oglasu, kateri im boju per- pustil zmeran jest u tistih dobrih jaslah, ki dones imajo.

MAJHANE NOVICE

POTBENESEC: Nje dugo od tega, ki na italijanski skupščini (parla- mentu) su govoril ob brituf u Car- nim varhu. Obljubo je biu u istim času neki ministro, de u kratkim boju pošlal denar za čarnivarski britof poprav. Previc časa je pre-

VESTI s TRŽAŠKEGA

Demokrščanska človekoljubnost

Demokratičnost in krščanstvo tržaških demokrščanov smo že z vseh strani osvetlili. Morda pa le ne bi bilo napačno, ko bi posegli nekoliko še v etične plasti njihove pravne in fizične osebnosti.

Pri tem mislimo v glavnem na njihov čut človekoljubnosti, ki je najtesneje zvezan z osnovnim krščanskim naukom o ljubezni do bližnjega.

Povod za tako razmišljanje nam je dal sam župan tržaških iredentistov Bartoli na predzadnji občinski seji. O poteku seje smo izvedeli iz krajevnih časopisov, v glavnem iz »Corriere di Trieste« in »Primorskega dnevnika«, kajti »Giornale di Trieste« se je v skladu s svojo ljubeznijo do resnice previdno ognil kočljivo zadevi in jo enostavno zamočal. Pripomniti moramo, da se mestnih sej ne udeležujemo več, odkar so vsi independentistični in slovenski svetovalci iz znanih razlogov zapustili mestno zbornico. Zares nismo kos zapletenim, razpravam o visoki politiki in mednarodni diplomaciji med iredentisti in kominformisti, ki se z dovršeno dialektiko sučejo okoli primernejšega načina izvedbe »boljše rešitve« glede tržaškega vprašanja...

Kominformistična svetovalka L. vra Weisz je predlagala, naj bi se tudi tržaška občina pridružila človekoljubni podporni akciji v korist prebivalstvu Slovenije in Beneške Slovenije, ki so ga snežni plazovi tako kruto prizadeli. Demokrščanski župan tržaških iredentistov Bartoli je v vidni zadregi v zelo kratkem času opravil izpraševanje svoje katoliške, demokrščanske in demokrščanske vesti ter odgovoril, da ni primerno in umestno, da bi se tržaška občina udeležila podpirne akcije v korist ponesrečenega slovenskega prebivalstva, in to iz več razlogov, v glavnem, ker ne gre za Tržičane, ampak za Slovence, ki nimajo s »pare tržaških Slovencev« ničesar skupnega, razen jezika itd. itd.

Ne bomo razpravljali o »pare tržaških Slovencev« in njihovem pomenu v našem javnem življenju, ker bi to bilo za visoko politično naobrazenega demokrščanskega župana tržaških iredentistov predolgočasno. Se manj bomo razpravljali o kulturnih in splošnih stikih tržaških Slovencev s slovenskim narodom v matični državi, ker bi tega resnicoljubni inž. Bartoli ne razumel. Pač pa ker je inž. Bartoli razen vseh odlik še pozabil, bi mu hoteli samo osvežiti spomin na strašno nesrečo, ki je pred kratkim zadela severnoitalijansko prebivalstvo ob priliki poplav, povzročenih po Padu in njegovih pritokih. Tr-

žaški Slovenci tedaj nismo vprašali, če je pomoč, ki so jo vse slovenske občine našega ozemlja priredile v korist poplavljenec, namenjena Tržičanom. Prav dobro so vedeli, da je pomoč namenjena ljudem, ki so nas do še pred kratkim ubijali in na najrazličnejše načine preganjali, bratom tržaških iredentistov, ki bi nas še danes hoteli najraje utopiti v čaji vode. Pa je pri tržaških Slovenceh zmagal čut človekoljubnosti in ljubezni do bližnjega nad strašnimi spomini zaradi prizadejanega gorja; isti čut je zmagal med goriškimi Slovenci; isti čut je zmagal med vsemi jugoslovanskimi narodi!

Samo na to smo hoteli opozoriti inž. Bartolija.

Ko pa je inž. Bartoli te dni razmišljal o odgovoru, ki naj ga da

glede tega občinski svetovalci Lavri Weisz, ni pomislil na iznešenega dejstva in je očitno pozabil na svetopisemski nauk o usmiljenem Samaritanu.

Na naslednji seji je župan Bartoli odgovoril odklonilno. S tem je dokazal, kako pojmuje katolištvo, demokracijo in demokrščanstvo! Za naše pojme zares nerazumljivo.

Enega se pa zavedamo: s pomočjo in sočutjem, izkazanimi Slovence, si demokrščanski župan tržaških iredentistov ne bo pridobil pagandističnih lovork za usluge »madre patrije«.

Ni pa zares izključeno, da ne bi slovenski kmetovalci iz prizadetih krajev tako iredentističnim propagandističnim namenom podrejeno pomoč velikodušno odklonili!

Akcija za osrednji kulturni dom

Dne 19. marca 1952 ob 11. uri je major J. A. Kellett kot posebni pooblaščenec generalnega direktorja za civilne zadeve, brigadnega generala Johna L. Whitelawa, sprejel delegacijo predstavnikov vseh slovenskih kulturnih organizacij in ustanov v angloameriški coni STO.

Delegacijo so sestavljali prof. Fran Rauber za SHPZ (ul. Roma), Stane Bidovec za SHPZ (trg Ponterosso), dr. Frane Tončič za SNS, dr. Maks Šah za SP in dr. Janko Jež za SPM.

Delegacija je izročila g. maj. Kellett kot posebnemu pooblaščenec g. gen. Whitelawa spomenico, s katero zahteva od ZVU, da zgradi iz državnih sredstev v središču mesta slovenski osrednji kulturni dom, ki naj bi odgovarjal vsem kulturnim potrebam tržaških Slovencev.

V podkrepitve svoje zahteve je delegacija obrazložila nevdružno stanje, v katerem se nahajajo tržaški Slovenci na vseh področjih javnega življenja zaradi neizvajanja osnovnih določb mirovne pogodbe z Italijo, kakor so določbe o enopopravnosti Slovencev tega ozemlja, ki so državni narod, glede uporabe jezika, glede šolstva, glede kulture, glede nameščanja v javnih uradih in glede drugih državnih pravic. Nadalje je opozorila delegata g. gen. Whitelawa na nujnost ureditve ostalih vprašanj, kakor so vprašanje državljanstva, raz-

deljevanje obsoj bivešega posebnega sodišča za zaščito države in italijanskih sodišč, vprašanje razdeljevanja raznih še vedno veljavnih zakonov iz dobe fašizma, vprašanje povračila škode, povzročene Slovincem na gospodarskem in kulturnem področju po prvi svetovni vojni itd.

G. maj. Kellett je vzel na znanje, da nastopa delegacija v imenu vseh tržaških Slovencev, in je zagotovil, da bo g. gen. Whitelawu po njegovem izrecnem naročilu podrobno poročal o vprašanju slovenskega osrednjega kulturnega doma in o ostalih iznešenih vprašanjih, nakar bo g. general sprejel delegacijo na osebni razgovor.

Slovenska služba božja pri Sv. Antonu ne bo ukinjena

Ker so se razširile vesti, da bo na podlagi narodnostnega popisa, ki ga vršijo župnijski organi pri Sv. Antonu Novem, ukupljena slovenska služba božja, sta se javila pretekli teden predsednik Slovenske demokratske zveze dr. Josip Agneletto in predsednik Slovenske krščanske socialne zveze inž. Milan Sosič pri župniku mons. Gregu.

Uvodoma je mons. Grego sicer priznal, da obstoji namen ukinjiti slovenske službe božje, če bi se pri narodnostnem popisu izkazalo, da je nezadostno število župljanov prijavilo slovenski jezik kot običajni jezik; vendar je upošteval dejstvo, da ni priznavanje običajnega jezika merodajno za ugotavljanje narodnostnega stanja, saj so celo državna oblastva opustila ta kriterij pri zadnjem ljudskem štetju na Tržaškem, in objubil, da ne bo ukinil slovenske službe božje.

Kljub temu se pa bo župno pozivljanje o narodnostnem stanju v župniji še dalje izvajalo, in to izključno zaradi ugotovljenih cerkvenih potreb.

Na koncu bi radi približali, da zahajajo k slovenski službi k Sv. Antonu Novemu tudi slovenski verniki iz sosednjih mestnih župnij (n. pr.: ulica Del Ronco, ulica Rossetti, ulica S. Anastasio, staro mesto, Sv. Anton Stari itd.), kjer ni slovenske službe božje, čeprav so jo slovenski verniki že nešteto krat, a doslej vedno zaman, zahtevali od pristojnih cerkvenih krogov.

Seja širšega odbora SDZ

V nedeljo 16. t. m. je bila VIII. redna seja širšega odbora SDZ za STO.

Predsednik dr. Josip Agneletto je poročal o delovanju izvršnega odbora v obrambo koristi tržaških Slovencev, v glavnem s prizadevanjem, da bi se rešilo vprašanje državljanstva in zaposlitve našega prebivalstva v duhu določil mirovne pogodbe. Prikazal je tudi delo SDZ na šolskem polju. Pri poročanju o razvoju tako imenovanega tržaškega vprašanja je približal omajno privrženost Slovencev demokratske zveze načelom mirovne pogodbe in Svobodnemu tržaškemu ozemlju.

Odbor je nato odobril razpored občnih zborov raznih krajevnih organizacij, ki bodo v teku tega meseca in aprila.

Pri obravnavanju volilnih zadev je odbor izrekel zahtevo vseh demokrščanih tržaških Slovencev po spoštovanju proporcionalnega volilnega sistema in obsojil stremeljenje iredentističnih krogov po uvedbi večinskega sistema.

Javna dražba

Poveljnik urada za upravo imovine TRUST-a sporoča, da bo 25. marca 1952 dražba ostankov. Predmete, ki bodo na prodaj, si zainteresirani ponudniki lahko ogledajo do 24. marca 1952 vsak dan od 8. do 17. ure v skladišču št. 15 v Stari luki v Trstu. Za dovoljenje za vstop na področje Stare luke se morajo obrniti na ameriški kontrolni urad, vhod št. 9, Stara luka. Blago bo prodano na podlagi ponudb v zapечатanih zalepkah. Te zalepke bodo javno odprli 25. marca 1952 ob 9. uri v skladišču št. 15, Stara luka, Trst.

Radio Trst II

306,1 m ali 980 kc-sec

NEDELJA, 23. marca: 9.00 Kmetijska oddaja. — 11.30 Oddaja za najmlajše - ANICA ISCE ZLATE CEVELJČKE. — 13.00 Glasba po željah. — 18.00 Iz delavskega sveta. — 19.00 Iz filmskega sveta. — 21.00 Književnost in umetnost. — 22.00 Verdi: DON CARLOS - prvi del.

PONEDELJEK, 24. marca: 13.00 Kulturni obzornik. — 19.00 Mamica pripoveduje. — 21.00 Koncert sopranistke Rožice Kozem. — 21.30 Verdi: DON CARLOS - 2. in 3. del.

TOREK, 25. marca: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Angleščina po radiu - 24. lekc. — 20.02 Koncert violinista Dobronja. — 20.30 Aktualnosti. — 21.00 Dramatizirana povest. — 22.00 Verdi: DON CARLOS - 4. del.

SREDA, 26. marca: 13.00 Dobronjaev salonski kvintet. — 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Zdravniški vedež. — 20.30 Sola in vzgoja. — 21.00 Vokalni kvartet. — 22.00 Prokofjev: Koncert za violino in orkester.

ČETRTEK, 27. marca: 13.40 Popoldanski koncert. — 18.15 Glasbeno predavanje. — 19.00 Slovenščina za Slovence. — 21.00 Radijski oder - Sacha Guitry: POTOVANJE V NEBESA, igra v treh delih, nato Plesna glasba.

PETEK, 28. marca: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Angleščina po radiu - 25. lekc. — 20.30 Tržaški kulturni razgledi. — 22.00 Skladbe Čajkovskega.

SOBOTA, 29. marca: 13.00 Sramel kvintet in pevski duet. — 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Pogovor z ženo. — 21.30 Glasba iz revij. — 22.00 Dvorak: Koncert za violino v a molu. — 23.30 Večerni ples.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. STANISLAV PAVLICA

sprejema od 9 - 12 in od 17 - 19

TRST, VIA COMMERCIALE

10-II., TEL. 31-813

Podjetniki, trgovci,

POZOR! industrijanci in zasebniki

Trgovske informacije, uradne, kazenske, potne listine, potrdila o bivanju, pojasnila in nasvete o prijavah na podlagi zakona Vannoni ter izpolnjevanje tozadevnih obrazcev, prošnje, prevode v tuje jezike i. t. d. Vam v najkrajšem času oskrbi

Agencija CELERITAS

TRST - Ulica Torrebianca št. 29 - Tel. 64-78

Ne izgubljajte dragocenega časa, ko si lahko za majhen denar oskrbite vse potrebno!

URARNA UL. ROMA 19 ZLATARNA

VELIKA IZBIRA, PO ZARES KONKURENCNIH CENAH! LASTNA DELAVNICA. KUPIM IN ZAMENJAM ZLATO, SREBRO IN DRAGULJE.

Mizarji
kmetovalci
podjetniki

Deske smrekove, macesne in trdih lesov, trame in parkete nudi najugodnejše

CALEA
TEL. 90441 TRST
Viale Sonnino, 24

Lovci pozor!

Kune belice
Kune zlatice

kupuje po najvišjih dnevnih cenah

Krznarstvo Alaska

TRST, ul. S. Lazzaro 13-I. tel. 5658

Velika izbira vseh vrst kuhalnikov in štedilnikov na plin, tekoči plin, elektriko, les in premog, najboljši znam - Električne hladilnice in hladilnice na led - Najlepši darilni predmeti, servisi iz porcelana, umetniške keramike, stekla in kristala

Prvovrstni posrebljeni
pribor in znerjavečega
jekla - Vse za gostilne,
bare, dom in kuhinjo

pri tordki

KERŽE

Plačilne

olajšave

TRST - Trg Sv. Ivana I
(Piazza S. Giovanni) - Tel. 50-19

Magazzini del Corso

TRST - Corso I

Velika izbira vzorcev in barv

Elegantnih
damskih
pomladnih
plaščev iz
čiste volne
po 19.000
lir

Občinski tajnik v Dolini

Ze dalj časa se je občinsko uradništvo pritoževalo zaradi neprijaznega in surovega postopanja gospoda Grlija, ki vrši funkcijo občinskega tajnika v Dolini.

Vse to pa je dosegel svoj višek v sredo dne 5. marca opoldne, ko je g. Grli tak surovo napadel in ozmerjal eno izmed uradnic, češ, da ni točno opravila, kar ji je bilo ukazano, tako da je od silnega razburjenja in jeze padla v nezavest zaradi živčnega napada. Nastalo je veliko razburjenje med prisotnimi uslužbenci, kar je g. tajnika nekoliko prestrašilo, tako da je kar prebledel in jo takoj nato nekam odkuril, gotovo v Trst. V urad se je vrnil šele drugi dan popoldne, ko se je vsa stvar že nekoliko pomirila.

Tako obnašanje izobražene osebe, ki zavzema tak položaj, presega že vse meje dostojanstva in olike ter je popolnoma neopravičljivo. Vsemu temu pa se ni čuditi, ker nam je dobro znana preteklost g. tajnika in njegov odnos do Slovencev, saj so njegovi izpadi namenjeni samo slovenskim uslužbencem. Če misli g. Grli, da živimo še vedno v dobi, ko smo bili Slovenci tako kruto in neusmiljeno preganjani, se bridko moti! Naj ve, da so zlati časi za Mussolinijeve podrepanke minili! Zaveda naj se dobro, da so sedaj drugi časi, ko lahko tudi mi govorimo v svojem materinem jeziku in odkrito povemo svetu resnico, obsojamo krivico in branimo to, kar nam je drago in sveto. Zaradi tega svetujemo g. tajniku, naj bo odslej prijaznejši in vljudnejši s svojimi uslužbenci, saj to tudi zahteva njegov položaj.

Drugo pa je to, kar bo ostalo neizbrisano in neodpuščljivo, da je isti g. tajnik na predlog občinskih odbornikov in svetovalcev odklonil in celo hotel preprečiti nabi-

relno akcijo za naše brate na Tolminskem in Slovenski Benečiji, kateri so tako težko in hudo prizadeti zaradi neurja in snežnih plazov. S tem nečloveškim postopanjem se je g. tajnik razkrinkal in končno pokazal, kaj je! Dal nam je razumeti vsem, da je tudi on istega kova kot tržaški župan, ki se je protivil izvesti pomožne akcije, češ, da gre za pomoč tujemu narodu... Oba sta torej pozabila, ali bolje rečeno zatajila dejstvo, da so tudi tržaški Slovenci prispevali v veliki meri kakor tudi jugoslovanska vlada sama za poplavljenec v Italiji. Oba naj vesta, da je to grdo in nečloveško ravnanje, za kar naj jih bo sram pred Bogom in pred ljudmi!

Gospod tajnik v Dolini naj se zaveda, kako globoko je užalil s tem svojim sebičnim ravnanjem vso slovensko javnost in tako odkrito pokazal sovraštvo do svojega tako trpečnega in izmučenega naroda. Naj se malo vpraša in pomisli, kje in od koga živi on, njegova dva sinova in nevesta, od koga prejema vsi mesečne plače! Ali niso to župljani slovenskih ljudi, ki z davki plačujejo in krijejo stroške dolinske občine?

Veseli nas, da se je kljub tajnikovemu nasprotovanju akcija izvršila v sporazumu med vsemi tremi strankami in zaključila s prav dobrim uspehom. S tem je naše ljudstvo ponovno pokazalo svoje bratsko povezanost in ljubezen ter izpolnilo človečansko dolžnost do ohih nesrečnih bratov onstran meje. Naj bo to najboljši in jasn odgovor g. tajniku vseh njegovih občanov, od katerih naj se nauči človečanskega usmiljenja in plemenitosti do svojega bližnjega, posebno takrat, ko postane žrtve nesreče.

Dolincan